

TURVALLISUUS UHATTUNA

*Maahanmuutto, turvallisuustilanne
ja kansalaispartiot*

Aleksi Hernesniemi

SUOMEN PERUSTA

SISÄLLYS

Esipuhe	4
Johdanto	5
 Maahanmuutto ja turvallisuus	
Maahanmuutto lisää turvattomuutta	6
Poliisin resurssipula	10
 Mielipiteitä kansalaispartioista	
Hallituspuolueiden näkemyksiä	12
Poliisi ja sisäministeri	12
Suomalaisten suhtautuminen kansalaispartioihin	13
 Kansalaispartiot ja Suomen laki	
Kansalaispartioiden laillisuuspohja	15
Voidaanko kansalaispartioiden toiminta kieltää?	16
 Kohti turvallisempaa Suomea	19
 Lähteet	22

ESIPUHE

Tärkein julkisen vallan tehtävä on huolehtia valtion sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Viimeaikaisella ulkomaalaisten määrän räjähdysmäisellä kasvulla on ollut merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia, joista yksi paljon puhuttu negatiivinen vaikutus on kansalaisten heikentynyt turvallisuuden tunne.

Hallitsemattoman maahanmuuton ja terrorismin uhan kasvun lisäksi kansalaisten turvallisuudentunnetta on heikentänyt etenkin julkisten tilojen muuttuminen turvattomammiksi. Tämä kehitys liittyy vahvasti tiettyjen ulkomaalaisryhmien huomattavasti kantäväestöä korkeampaan rikollisuustasoon etenkin väkivalta- ja seksuaalirikoksissa.

Kansalaisten romahtanut turvallisuudentunne on herättänyt kysymyksen siitä, riittävätkö poliisin resurssit yleisen turvallisuuden ylläpitämiseen. Erilaisten vapaaehtoisten kansalaispartioiden roolista turvallisuuden ylläpitämisessä on myös keskusteltu paljon ja aihe jakaa vahvasti suomalaisten mielipiteitä.

Tässä raportissa yhteiskuntatieteiden kandidaatti Aleksi Hernesniemi käsittelee maahanmuuttajien rikollisuuteen ja poliisin resursseihin liittyviä kysymyksiä sekä pohtii sitä, minkälaisia näkökulmia liittyy paljon puhuttuun kysymykseen vapaaehtoisten kansalaispartioiden perustamisesta tai niiden kieltämisestä.

Suomen Perusta -ajatuspaja toivoo, että tämä raportti edistää omalta osaltaan keskustelua maahanmuuton turvallisuusvaikutuksista ja poliisin resursseista sekä tuo esiin uusia näkökulmia keskusteluun kansalaisten mahdollisuuksista osallistua yleisen turvallisuuden ylläpitämiseen.

Raportissa nostetaan myös esiin ehdotuksia yleisen turvallisuuden parantamiseksi. Mikäli julkinen valta ei onnistu turvallisuuden ylläpitämisessä, tulee kansalaistoiminnan rooli korostumaan turvallisuustyhjiön täyttämässä.

Helsingissä 18.5.2016

*Simo Grönroos
toiminnanjohtaja
Suomen Perusta -ajatuspaja*

JOHDANTO

Suomessa on toiminut perinteisesti monenlaisia kansalaispartioita. Esimerkiksi niin sanotut vanhempainpartiot on muodostettu nuorison alkoholin käytön valvomiseksi erityisesti koulujen lukuvuoden päätteeksi. Kirkon nuorisotyön osana toimivat Saapas-partiot niin ikään liikkuvat kaduilla nuorten tukena. Erilaiset hyväntekeväisyysjärjestöt ovat partioineet kadulla, jotta voisivat auttaa apua tarvitsevia ja joissakin kansalaispartioissa saattaa olla taustalla esimerkiksi kyläyhdistys tai jokin muu järjestö, joka tukee partiointitoimintaa. Monet venekerhot ovat perinteisesti hoitaneet veneiden vartioinnin omin voimin talkootyönä.

Kansalaispartiot eivät ole olleet kovin suuri yhteiskunnallinen keskustelunaihe viime vuosina, kunnes vuonna 2015 tähän tuli muutos. Vuodenvaihteessa 2015–2016 kansalaispartiot nousivat valtakunnalliseksi uutisaiheeksi, sillä kansalaisten muodostamia vapaaehtoispartioita perustettiin ympäri Suomea. Syynä kansalaisaktiivisuuden kasvuun on vuoden 2015 turvapaikanhakijakriisi, joka muutti voimakkaasti Suomen turvallisuustilannetta. Kansalaispartiot ovat seurausta turvallisuustilanteen heikentymisestä. Muun muassa uutiset turvapaikanhakijoiden tekemistä ahdisteluista ja seksuaalirikoksista ovat voimakkaasti kiihdyttäneet keskustelua. Poliisihallituksen tiedotteen mukaan vuonna 2015 pahoinpitelyrikoksissa ulkomaalaispäilyjen määrä nousi noin 24 prosenttia (3204 > 3986) ja raiskausrikoksissa lähes 20 prosenttia (180 > 217)¹.

Poliisi on varautunut poikkeukselliseen vuoden 2016 kevät- ja kesäaikaan. Sisäministeri **Petteri Orpon** mukaan ”*poliisin kanssa on käyty varautumiskeskusteluita jo usean kuukauden ajan tiedostaen hyvin tulevaan kevääseen liittyvät ongelmat*”. Poliisitarkastaja **Marko Savolaisen** mukaan ”*seksuaalinen ahdistelu on varmaan keväällä käsillä*”. Savolaisen mukaan kaikista poliisin hälytystehtävistä noin kaksi prosenttia liittyy turvapaikanhakijoihin. Savolainen myös toteaa, että ”*katupartioon osallistuvat järjestöt ovat ainakin toistaiseksi toimineet kurinalaisesti eikä juttuja pahoinpitelyistä tai vastaavista ole tullut esitutkintaan.*”²

Tämän raportin tarkoituksena on käsitellä maahanmuuton haittavaikutuksia Suomen turvallisuustilanteeseen. Asiaa on taustoitettu ajankohtaisella uutisoinnilla sekä tutkimustuloksilla. Raportin pyrkimyksenä on esitellä erilaisia vaihtoehtoja, joilla Suomen romahtanutta turvallisuustilannetta voidaan parantaa. Maahanmuuttopolitiikan tiukentaminen, poliisin määrärahojen lisääminen, kansalaispartioiden hyödyntäminen sekä kansalaisten itsepuolustusmahdollisuuksien parantaminen ovat raportissa esitettyjä keskeisiä toimia, joilla hallitus voi parantaa nykyistä turvallisuustilannetta.

MAAHANMUUTTO JA TURVALLISUUS

Maahanmuutto lisää turvattomuutta

Kansalaispartioiden perustamiseen on syynä kansalaisten kokema turvattomuuden tunne. Kun suurelle yleisölle syntyy käsitys siitä, että yhteiskunnan perinteiset instituutiot poliisista rajavartiolaitokseen eivät enää kykene turvaamaan yleistä järjestystä, kansalaispartiot koetaan ratkaisuksi. Vuosien 2015–2016 aikana keskustelu turvattomuuden tunteesta on voimakkaasti linkittynyt maahanmuuttajien tekemiin rikoksiin. Vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden voimakkaan kasvun myötä ympäri Suomea alkoi kantautua lukuisia uutisia muun muassa ahdisteluista, väkivallasta sekä seksuaalirikoksista.

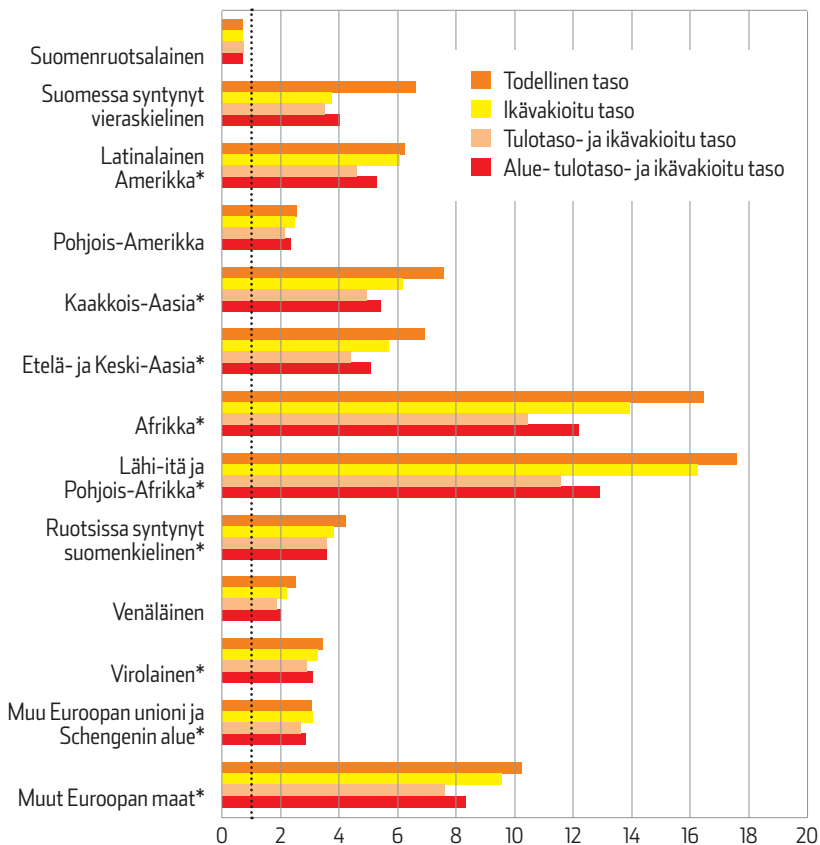
Suomalaisten huoli maahanmuutosta näkyy myös kyselytutkimuksissa. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) on selvittänyt haastattelututkimuksessaan suomalaisten huolia ja asenteita vuodelta 2015. MTS:n tutkimuksen mukaan 75 % suomalaisista oli paljon tai jonkin verran huolestunut Eurooppaan tulevien turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta. Kielteisesti turvapaikanhakijoiden kasvavaan määrään Suomessa suhtautui 48 prosenttia vastaajista. 29 % ei suhtautunut myönteisesti eikä kielteisesti. 22 % suhtautui turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun Suomessa myönteisesti. Kaksi kolmesta suomalaisesta piti Suomen varautumista hallitsemattomaan maahanmuuttoon huonona. Niin ikään kaksi kolmesta vastaajasta näki turvattomuuden lisääntyvän lähitulevaisuudessa.³

Turvattomuuden lisääntyminen näkyy myös MTV3:n marraskuussa 2015 julkistamassa mielipidekyselyssä, jonka mukaan 36 % suomalaisista koki turvapaikanhakijamäärän kasvun vaikuttavan turvallisuuteen paljon ja 45 % jonkin verran. Vastanneista 17 % oli sitä mieltä, että turvapaikanhakijatilanteella ei ole vaikutusta turvallisuustilanteeseen.⁴

Poliisin tiedotteen mukaan seksuaalirikosten määrä nousi alkuvuoden 2016 aikana lähes 13 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tammi-maaliskuussa 2016 seksuaalisia ahdisteluita tuli poliisiin tietoon 132 eli 88 tekoa enemmän kuin edellisen vuoden tammi-maaliskuun aikana. Tuolloin poliisille ilmoitettiin 44 seksuaalista ahdistelurikosta. Niissä seksuaalirikoksissa, joissa rikoksesta epäilty on poliisiin tiedossa, ulkomaan kansalaisten tekemiksi epäiltyjen rikosten määrä nousi 55:llä.⁵

Valtioneuvosto julkaisi helmikuussa 2016 laajan Poliisiammattikoulun tekemän tutkimuksen maahanmuuton turvallisuusvaikutuksista. Tutkimuksessa *Maahanmuutto ja turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle* nostettiin esiin maahanmuuton turvallisuusuhkia, jotka liittyivät niin rikollisuuteen, terrorismin uhkaan kuin sosiaalisiin ongelmiin.⁶

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos julkaisi vuonna 2014 laajan tutkimuksen koskien maahanmuuttajien tekemiä rikoksia⁷. Tutkimuksesta kävi ilmi, että eräissä maahanmuuttajaryhmissä rikollisuustaso on paljon kantaväestöä korkeampi. Raiskausrikoksissa ensimmäisen polven maahanmuuttajat muodostivat Suomessa asuneista epäillyistä 28 prosenttia ja toisen polven maahanmuuttajat vajaan prosentin⁸. Afrikassa ja Lähi-idässä syntyneet miehet syylistyivät raiskausrikoksiin 17-kertaisesti syntyperäisiin suomalaisiin nähden. Itä-Euroopassa (ilman Venäjää) syntyneiden miesten rikollisuustaso oli noin kymmenkertainen syntyperäisiin suomalaisiin nähden. Sosiodemografiset tekijät huomioon ottaen Afrikasta ja Lähi-Idästä tulleiden raiskausrikosten taso oli edelleen 10-kertainen syntyperäisiin suomalaisiin nähden⁹.

Kuvio 1: Miesten raiskausrikollisuuden taso pääväestöryhmissä vuosina 2010–2011 verrattuna syntyperäisten suomenkielisten miesten rikollisuustasoon (syntyperäisten suomenkielisten rikollisuustaso = 1) (Optula).

Väkivaltarikoksissa ensimmäisen polven maahanmuuttajat muodostivat Suomessa asuneista epäillyistä 12 prosenttia ja toisen polven maahanmuuttajat vajaan prosentin. Lähi-Idästä ja Afrikasta tulleet henkilöt olivat väkivaltarikoksissa voimakkaasti yliedustettuja. Näiltä alueilta tulleilla henkilöillä rikollisuustaso oli syntyperäisiin suomalaisiin verrattuna viisin-kuusinkertainen.¹⁰

Varkausrikoksissa Suomessa syntyneistä epäillyistä ensimmäisen polven maahanmuuttajat muodostivat 10 prosenttia ja toisen polven maahanmuuttajat yhden prosentin. Afrikasta tulleilla henkilöillä rikollisuustaso varkausrikoksissa oli syntyperäisiin suomalaisiin verrattuna liki viisinkertainen.¹¹

Maahanmuuton kielteiset vaikutukset ovat näkyneet voimakkaasti myös muualla Euroopassa. Esimerkiksi Saksan Kölnissä uudenvuoden yönä 2015–2016 tapahtunut joukkoahdistelu nousi uutisotsikoihin sen poikkeuksellisuudellaan. Joukkoahdisteluun otti osaa uutistietojen perusteella jopa tuhat miestä, joista monet olivat uutistietojen perusteella afrikkalaisen tai arabialaisen näköisiä¹². Joukkoahdistelusta on jätetty yli tuhat rikosilmoitusta, joista liki 384 oli seksuaalirikoksia¹³.

Myös Suomessa joukkoahdistelusta (taharrush gamae) on saatu viitteitä. Muun muassa Helsingin poliisin poliisipäällikkö **Lasse Aapio** on todennut, että vuoden 2015 syksyllä voitiin puhua jo ilmiöstä¹⁴. Aapion mukaan ”tässä ilmiössä uudenlainen piirre on se, että useissa tapauksissa uhreja on lähdetty seuraamaan yleisillä paikoilla, lyöttäytytty seuraan vasten tahtoa ja käyttäytytty aggressiivisesti ja seksuaalissävyytteisesti”. Sabaki Defencen ja Suomen Turvavalmennuksen mukaan naisille tarkoitettujen itsepuolustuskurssien kysyntä kasvoi syksyllä 2015¹⁵.

Poliisiammattikorkeakoulun johtamasta ja koordinoimasta *Maahanmuutto & turvallisuus* -tutkimuksessa muistutetaan, että seksuaalinen väkivalta on maailman etnisissä konflikteissa yksi sodan käynnin muoto¹⁶. Tämä etnisiin konflikteihin liittyvä piirre näyttäisi rantautuneen myös Eurooppaan humanitaarisen maahanmuuton myötä. Maahanmuuttajalähiöiden turvallisuustilanne on ollut monissa Länsi-Euroopan maissa erittäin huolestuttava. Esimerkiksi Etelä- ja Keski-Ruotsissa on poliisin tuoreen arvion mukaan 53 maantieteellistä aluetta, joissa paikallinen rikollisverkosto aiheuttaa huomattavaa turvattuutta – joka kolmannella alueella esiintyy uskonnollista ekstremismia¹⁷.

Maahanmuuttajien segregatio, eli asuinalueiden eriytyminen maahanmuuttajalähiöiksi, jatkuu yhä tasaisesti. Keskeinen syy on kantäväestön suuntautuminen alueille, joissa on vähemmän vieraskielisiä¹⁸. Maahanmuuttajalähiöiden muodostuminen vaikuttaa myös lähikouluihin, joissa ilmenee segre-

gaatiota. Koulujen etninen segregaatio on voimakasta erityisesti Helsingissä ja Turussa¹⁹. Maahanmuuttajakoulujen syntyminen vauhdittaa kantaväestön siirtymistä muualle, mikä luo vaarallisen kierteen.

Suojelupoliisin arvion mukaan väkivaltaisesta jihadistisesta toiminnasta kiinnostuneiden henkilöiden lukumäärä kasvaa Suomessa turvapaikanhakijatilanteen seurauksena. Myös terrorismin tuki- ja värväystoiminta saattavat lisääntyä.²⁰

Ruotsin maahanmuuttaja-alueilla ongelmana ovat myös hyökkäykset pelastuslaitoksen työntekijöitä vastaan. Palomiesten kivittäminen ja ansojen viritäminen pelastushenkilöstölle ovat ongelmia, joiden pelätään rantautuvan myös Suomeen.²¹

Maahanmuuton aiheuttamat riskit on tunnustettu kansallisella tasolla. Sisäministeriön julkaisemassa Suomen kansallisessa riskiarviossa 2015 käsiteltiin muun muassa maahanmuuton vaikutuksia Suomen turvallisuustilanteeseen²². Eräs tutkittavista skenaarioista oli isojen väkijoukkojen väkivaltainen liikehdintä, jota on nähty muun muassa Ruotsissa, Tanskassa, Ranskassa ja Englannissa. Riskiarvion mukaan *”myös Suomessa voi syntyä laajamittaisia ja väkivaltaisia levottomuuksia, joihin hallitsemiseen poliisin voimavarat eivät riitä”*. Riskiarviossa todetaan, että maahanmuuttajalähiöt ovat yksi paikka, josta väkivaltainen liikehdintä voi saada alkunsa²³.

Poliisin resurssipula

Vuoden 2015 turvapaikanhakijavyöry yllätti poliisin täysin. Tornion järjestykeskukseen pyydettiin Puolustusvoimilta virka-apua, koska poliisi ei kyennyt suoriutumaan itsenäisesti tehtävästä. Poliisiylijohtaja **Seppo Kolehmainen** mukaan *”omat resurssimme eivät tähän enää riitä”*²⁴. Poliisijärjestö SPJL:n puheenjohtaja **Yrjö Suhosen** mukaan poliisi pyrkii hoitamaan vastaanottokeskuksiin liittyviä tehtäviä useiden partioiden voimin²⁵. Suhonen huomauttaa, että poliisin työturvallisuus heikkenee erityisesti harvaan asutuilla alueilla johon tuen poliisipartioiden puutteesta. Suhonen myös huomauttaa, että vastaanottokeskuksiin kohdennetut resurssit ovat poissa poliisin normaalien tehtävien hoitamisesta, ja poliisi ei kerro koko totuutta turvapaikanhakijoiden rikospäilyistä, koska pelkää sen herättävän muukalaisvihaa. Puolustusministeri **Jussi Niinistön** mukaan on tosiasia, että poliisin resurssit ovat riittämättömät²⁶.

Sisäministeriöstä on myös annettu mediatiedote, jossa tunnustetaan nykyisen tilanteen ongelmallisuus²⁷. Tiedotteen mukaan *”poliisin voimavarat*

puolestaan ovat rajalliset eikä poliisi voi olla vastaanottokeskuksissa jatkuvasti läsnä”. Tämä on yksi merkki siitä, kuinka vastaanottokeskukset työllistävät poliisia, mikä taas on ajallisesti pois muista poliisin tehtävistä.

Toisaalta yhdeksi kysymykseksi nousee poliisin resurssien kohdentaminen. Poliisin rakennemuutosta tutkinut **Heikki Mansikka-aho** väittää, että poliisissa esikunta on paisunut, vaikka sitä piti vähentää²⁸. Mansikka-ahon mukaan poliisin hallinnossa on poliiseja, jotka ”voisivat hyvin tehdä kenttätöitä”. Ylikonstaapeli **Jari Halttunen** Äänekoskelta yhtyy myös poliisihallinnon uudistuksen kritiikkiin²⁹. Halttusen mukaan sisäministeri **Päivi Räsänen** ajama poliisihallinnon uudistus Pora III on ”täysin epäonnistunut”. Halttusen mukaan ”*kaikki nämä talous edellä ajetut uudistukset ovat johtaneet siihen, että maaseudulla poliisin resurssit riittävät enää palojen sammuttelemiseen*”. Konkreettisenä esimerkkinä poliisin ahdingosta on Lounais-Suomen poliisin tiedote, jonka mukaan poliisi ei resurssipulasta johtuen kyennyt reagoimaan moniin tehtävälmoituksiin³⁰.

Suomessa on Euroopan maista vähiten poliiseja suhteutettuna väkilukuun – Euroopassa on keskimäärin yksi poliisi 400 asukasta kohden, mutta Suomessa suhdeluku on 1:733³¹. Tästä huolimatta poliisien ja rajavartioiden määrää suunnitellaan vähennettäväksi tästäkin. Uuden sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan poliisien määrä tulee vähenemään tulevana vuonna 7000 poliisiin, mikä heikentää etenkin rikosten selvittämistä ja ennaltaehkäisemistä³². Poliisin alueellinen toimintakyky uhkaa myös heikentyä, sillä poliisiasemien verkostoa aiotaan säästösyistä karsia³³. Sisäministeriö on alkuvuodesta 2016 suunnitellut sulkevasa jopa 16 poliisi-asemaa eri puolilta Suomea samaan aikaan, kun maahanmuuton turvallisuusongelmat ovat levittäytyneet eri puolille Suomea.

Maahanmuutto vie poliisin resursseja sekä kasvavan työmäärän muodossa, sekä sen julkiselle taloudelle aiheuttamien paineiden kautta. Turvapaikanhakijoista aiheutuvat kokonaiskustannukset uhkaavat nousta Suomessa useaan miljardiin euroon. Esimerkiksi Ruotsissa vuonna 2016 turvapaikanhakijoista aiheutuvat kulut nousevat ennusteen mukaan noin 60 miljardiin kruunuun (6,4 miljardiin euroon). Ennusteen mukaan vuonna 2017 kulut olisivat jopa noin 73 miljardia kruunua (7,7 miljardia euroa).³⁴

Suomen Perusta -ajatuspaja on julkaissut tutkimuksen maahanmuuton kustannuksista julkiselle taloudelle³⁵. Tutkimuksesta kävi selkeästi ilmi, että erityisesti Somaliasta ja Irakista tulleiden maahanmuuttajien vaikutus Suomen talouteen on voimakkaasti negatiivinen. Näistä maista tulleiden työikäisten

muuttajien vuosittainen nettovaikutus on Suomen julkiselle taloudelle henkeä kohden keskimäärin 13–14 000 euroa negatiivinen. Toisaalta esimerkiksi Saksasta tullut maahanmuuttaja vaikuttaa Suomen julkiseen talouteen tutkimuksen valossa positiivisesti. Taloudellinen rasitus linkittyy läheisesti myös eräiden maahanmuuttajaryhmien suuriin työttömyyslukemiin. Esimerkiksi Somaliasta ja Irakista tulleiden maahanmuuttajien työllisyysaste on vain noin 20 prosenttia kun suomalaisten työllisyysaste on lähes 70 prosenttia.

Maahanmuutosta aiheutuvat suuret kustannukset lisäävät julkisia menoja ja tuovat painetta karsia muita julkisia menoja ja tätä kautta vaikuttavat myös omalta osaltaan poliisin resursseihin.

Kun otetaan huomioon ulkomaalaisten määrän myötä lisääntyvä rikollisuus ja samaan aikaan heikkenevät poliisin resurssit, on turvallisuustilanne erittäin huolestuttava ja kansalaisyhteiskunnalla on paine täyttää turvallisuustyhjiö.

MIELIPITEITÄ KANSALAISSPARTIOISTA

Hallituspuolueiden näkemyksiä

Keskustalainen pääministeri **Juha Sipilä** lausui julkisuuteen 12. päivänä tammikuuta 2016, että keskustelu kansalaispartioista on saanut Suomessa ylisuurat mittasuhteet³⁶. Pääministeri Sipilä totesi, että poliisi lähtökohtaisesti ylläpitää järjestystä maassa. Pääministeri myös painotti, että *”poliisivaltuuksia eivät kansalaispartiot voi tietenkään ottaa käsiinsä. Se on selvä asia”*. Lehdistössä nämä lausunnot tulkittiin liian myönteisiksi kansalaispartioiden suhteen, minkä johdosta niistä luotiin kohu. Suuren uutisoinnin seurauksena pääministeri Sipilä astui seuraavana päivänä julkisuuteen todeten, ettei ”ulkomaalaisvastaisia kansalaispartioita” tarvita³⁷. Lisäksi Sipilä toisti, että järjestyksenpito kuuluu poliisille. Pääministeri Sipilä kuitenkin kieltäytyi vastaamasta kysymykseen, tuleeko kansalaispartiot kieltää lailla.

Perussuomalaisen puheenjohtaja ja ulkoministeri **Timo Soini** totesi tiistai-illan A-Studioissa 12.1.2016, että kansalaispartiointia ei voi kieltää vapaassa yhteiskunnassa, mutta minkäänlaista rasismia ei pidä sallia³⁸. Soini lisäksi tarkensi, että *”sellaiset katupartiot eivät ole mahdollisia, missä on rasismia tai väkivaltaan yllyttämistä. Mitään tällaisia tunnuksia tai muitakaan tunnuksia ei tarvitse olla, enkä minä sellaisia kannata.”* Ulkoministeri Soini myös toisti Juha Sipilän tavoin, että Suomessa turvallisuudesta vastaa poliisi. Soini kuitenkin huomautti, että mikäli turvallisuustilanne heikkenee, poliisille pitää ehdottomasti myöntää lisää määrärahoja.

Kokoomuslaisella valtiovarainministeri **Alexander Stubbilla** on ollut hallituspuolueiden puheenjohtajista jyrkin kanta kansalaispartioihin. Ministeri Stubbin 13. päivänä tammikuuta antaman lausunnon mukaan *”kaikki rasistiset katupartiot on tuomittava ja kiellettävä. Meillä on viranomaiset, jotka pitävät huolen siitä, että vihapuhetta ei kerta kaikkiaan tässä maassa hyväksytä. Tässä asiasta vastaava sisäministeri Petteri Orpo on on ollut yksiselitteisen selkeä”*³⁹. Stubb totesi, että hallitus myös käy keskustelun siitä, voidaanko partiot kieltää. Keskustelun tarkoituksena oli selvittää ”oikeudellinen rajapinta” kansalaispartioiden kieltämiselle.

Poliisi ja sisäministeri

Poliisin suhtautuminen kansalaispartioihin on ollut uutisten perusteella pääsääntöisesti varauksellista tai kielteistä. Esimerkiksi lokakuussa 2015 Salon kaupungissa sijaitsevaan Halikkoon perustettiin kansalaispartio, johon poliisi

reagoi pidättyväisesti⁴⁰. Ylikonstaapeli **Heikki Anttila** Salon poliisista toivoi, että katupartiointiin ei ryhdyttäisi. Poliisi ihmetteli, oliko *”liian aikaista, kun mitään ei ole tapahtunut”*.

Joulukuussa 2015 poliisi suhtautui paikallisen kansalaispartion kokoontumiseen hyvin varauksellisesti⁴¹. Apulaispoliisipäällikkö **Timo Vuolan** mukaan *”järjestystä pitävään katupartiointiin suhtaudumme ehdottoman kielteisesti. Emme voi kieltää ihmisiä kokoontumasta ja kävelemästä, mutta yleisen järjestyksen turvaaminen katupartiointina on laitonta. Se kuuluu poliisille.”*

Tammikuun 5. päivänä 2016 poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen antoi seuraavan lausunnon poliisihallituksen tiedotteessa: *”Talkootyötyyppinen vapaaehtoistyö on kannatettavaa. On erittäin hyvä, että kansalaiset ovat kiinnostuneita alueensa turvallisuuskysymyksistä ja haluavat edistää ympäristönsä turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Katupartiointi ei anna kuitenkaan minkäänlaisia ylimääräisiä oikeuksia tai toimivaltaa puuttua toisten ihmisten tekemisiin⁴².”* Tiedotteessa lisäksi todettiin, että *”tärkein tehtävä, jos sitä [kansalaispartiointia] harrastetaan, on toimia havaintojen tekijänä ja osaltaan tietyn alueen ennalta estävänä rauhoittajana. Tästä hyvänä esimerkkinä on muun muassa Pormestarinluodon asukasyhdistyksen harjoittama vapaaehtoinen yöpartiointi”*. Lehdistö loi Kolehmaisesta antamista puheenvuoroista kohun, sillä ne tulkittiin hiljaiseksi hyväksynnäksi ”rasistiselle kansalaispartioinnille”. Sisäministeri **Petteri Orpo** (kok) ilmaisi pettymyksen poliisiin tiedotteeseen, koska ”lausunto jätti tulkinnanvaraa⁴³. Myöhemmin poliisi tarkensi julkisuudessa tulkinnanvaraisiksi väitetyjä sanamuotoja⁴⁴.

Ilta-Sanomien tekemän kyselyn mukaan eduskunnan seitsemästä poliisikansanedustajasta yksi kannattaa kansalaispartioita ja kaksi vastustaa. Kolme kansanedustajaa toteaa, että kansalaispartioissa hyviä ja huonoja puolia. Yhtä ei tavoitettu. Poliisikansanedustaja **Veera Ruohon** (ps) mukaan niin kauan kun partiot muistavat toimivaltuudet, partio tuovat tiettyä turvallisuutta. Toisaalta kansanedustaja **Kari Tolvasen** (kok) ei pidä kansalaispartioista, koska niissä on niin paljon tunnelatauksia puolin ja toisin.⁴⁵

Suomalaisten suhtautuminen kansalaispartioihin

Tammikuun 14. päivänä 2016 Suomen Kuvalehti julkaisi uutisen SK:n teettämästä kyselytutkimuksesta, johon vastasi 965 henkilöä⁴⁶. Internet-paneelitutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin aikavälillä 8.1.-11.1.2016. Tutkimuksen mukaan 28 % vastaajista koki kansalaispartiot joko erittäin tai melko myönteisenä

asiana. Erittäin tai melko kielteisesti kansalaispartioihin suhtautui 48 % vastaajista. 18 % vastaajista ei pitänyt kansalaispartioita myönteisenä eikä kielteisenä asiana. 5 % vastaajista ei osannut sanoa mielipidettä asiaan. Eduskuntapuolueista myönteisimmin kansalaispartiointiin suhtautui Perussuomalaiset, kun taas kielteisimmin suhtautuivat Vihreät. Tutkimuksen virhemarginaali on 2,5 prosenttiyksikköä suuntaansa. Taloustutkimuksen tutkimuspäällikkö **Juho Rahkonen** kommentoi tutkimustulosta seuraavasti: ”*Tämä selvästi jakaa kansaa. Moni luultavasti ajattelee, että eihän kadulla kävelemisessä mitään laitonta ole.*”

Sunnuntaina 17. päivänä tammikuuta 2016 Iltalehti julkaisi uutisen Iltalehden Tietoykkösellä teettämästä tutkimuksesta⁴⁷. Puheluhaastatteluiden ja internet-kyselyiden yhdistelmän toteutettuun kyselyyn osallistui 1000 henkilöä aikavälillä 12.-14.1.2016. Vastaajista 57 prosenttia oli sitä mieltä, ettei partioita tule kieltää. Eniten partioiden kieltämistä vastustivat perussuomalaiset (71 %), kokoomuslaiset (60 %), keskustalaiset (58 %), sosialidemokraatit (52 %). Vasemmistolittolaisista ja vihreistä 49 prosenttia ei halunnut kieltää kansalaispartioita. Tutkimuksen virhemarginaalina on noin 3,1 prosenttiyksikköä suuntaansa.

Tammikuun 17. päivänä 2016 MTV julkaisi uutisen Corefiner Oy:llä teettämästä tutkimuksesta, joka oli toteutettu 12.1.-15.1.2016 välisenä aikana⁴⁸. Verkkopaneelissa toteutettuun tutkimukseen vastasi noin 1 400 täysi-ikäistä suomalaista. Kyselyssä 39 prosenttia vastaajista ilmoitti hyväksyvänsä sellaiset katupartiot, jotka ovat kertoneet suojaavansa kantasuomalaisia. Vastaajista 45 prosenttia ei hyväksynyt tällaisia partioita ja 15 prosenttia ei ilmoittanut kantansa. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että miehet suhtautuivat kansalaispartioihin naisia hyväksyvämmiin. Kyselyyn vastanneista miehistä 44 prosenttia hyväksyi partiot, kun taas naisista 34 prosenttia. Tutkimuksen virhemarginaalina on kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Myös puolueiden poliittiset nuorisjärjestöt ovat ottaneet kansalaispartioihin kantaa. Perussuomalaiset Nuoret julkaisi tammikuussa 2016 kannanoton, jossa toivottiin kansalaispartiot tervetulleiksi Suomeen⁴⁹. Nuorisjärjestön puheenjohtaja **Sebastian Tynkkysen** mukaan turvapaikanhakijoiden suuri määrä on turvallisuusriski, minkä johdosta ennaltaehkäisevä vapaaehtoistoiminta on tervetullutta. Toisaalta Itä-Suomen Vasemmistonuorten kannanoton mukaan kansalaispartiot eivät päinvastoin kuulu Suomeen⁵⁰.

Voidaan todeta, että kysymys kansalaispartioista on vahvasti politisoitunut ja kysymys jakaa suomalaisten mielipiteitä. Enemmistö suomalaisista ei kannata katupartioiden kieltämistä, mutta muuten ihmisillä on vahvoja mielipiteitä sekä kansalaispartioiden puolesta että niitä vastaan.

KANSALAISPARTIOT JA SUOMEN LAKI

Kansalaispartioiden laillisuus pohja

Kansalaispartiot koostuvat yksityishenkilöistä, jotka liikkuvat yksin tai yhdessä yleisillä paikoilla. Kansalaispartio ei ole oikeushenkilö. Liikkuessaan partioiden jäsenet tekevät havaintoja ympäristöstä. Vaaran tai uhan havaittuaan partio ilmoittaa asiasta poliisille sekä puuttuu uhkaan lain suomin valtuuksin omatoimisesti, mikäli tilanteen vakavuus sitä edellyttää. Kansalaispartiointiin osallistuvilla henkilöillä on samat oikeudet kuin muillakin Suomen kansalaisilla. Kansalaispartioiden laillisuutta puoltavat keskeisimmät perusteet löytyvät perustuslaista (11.6.1999/731), rikoslaista (19.12.1889/39) ja pakkokeinolaista (22.7.2011/806). Oikeus hätävarjeluun kuuluu jokaiselle rikoslain 4 luvun 4 §:n perusteella. Yleinen kiinniotto-oikeus kuuluu jokaiselle pakkokeinolain 2 luvun 2 §:n mukaisesti.

Liikkumisvapaus oli kirjattuna oikeutena jo vuoden 1919 hallitusmuodossa, jonka II luvun 7 §:n mukaan Suomen kansalaisella on oikeus oleskella omassa maassa, vapaasti täällä valita asuinpaikkansa ja kulkea paikkakunnasta toiseen, mikäli laissa ei ole toisin säädetty. Vuoden 2000 perustuslakiuudistuksen myötä liikkumisvapauden sanamuotoja uudistettiin. Uudistetun perustuslain II luvun 9 §:n mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Huomioitavaa on, että epämääräiseksi koettu yksinkertainen lakivaraus poistettiin, koska sitä ei pidetty nykyaikaisen perusoikeussääntelyn vaatimusten mukaisena⁵¹. Toisin sanoen *mikäli laissa ei ole toisin säädetty* -varauksen koettiin antavan lainsäätäjälle oikeuden tehdä hyvin pitkälle meneviä perusoikeuden rajoituksia. Näin ollen perustuslakiuudistuksella vahvistettiin yksilöiden oikeutta liikkua vapaasti maassa.

Liikkumisvapaus kuuluu perusoikeutena jokaiselle. Kansalaispartiointiin osallistuva henkilö harjoittaa kukin itsenäisesti omaa liikkumisvapauttaan. Se, päättääkö henkilö liikkua yksin julkisella paikalla vai yhdessä toisten kanssa, on henkilön oma valinta. Liikkumisvapautta voidaan kuitenkin rajoittaa jonkin toisen perusoikeuden turvaamiseksi. Liikkumisvapaus ei esimerkiksi oikeuta menemään oikeudettomasti kotirauhan suojaamalle alueelle, kuten vaikkapa toisen kotiin.

Voidaanko kansalaispartioiden toiminta kieltää?

Poliittisista puolueista ainakin Vasemmistoliiton piirissä on pohdittu kansalaispartioiden toiminnan kieltämistä⁵². Oikeustieteen professori **Juha Lavapuro** Turun yliopistosta on todennut, että kansalaispartioiden kieltämiselle ei olisi ongelmaa. Myös Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori **Tuomas Ojanen** arvioi, että perusoikeuksiin kuuluva ilmaisun- ja kokoontumisen vapaus ei tule asiassa vastaan⁵³.

Kansalaispartioiden kieltäminen on kuitenkin ongelmallista useista syistä. Ensinnäkin se tarkoittaisi perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien rajoittamista, joka on toimenpiteenä hyvin merkittävä. Toiseksi kiellon ongelmallisuutta lisää rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteen kuuluva epätäsmällisyyskielto.

Perusoikeuksia voidaan rajoittaa tietyin edellytyksin. Rajoittaminen edellyttää, että perusoikeuksien kaventamiselle on olemassa pätevät rajoitusperusteet. Tällöin on punnittava, mitä oikeushyvää pidetään tärkeämpänä ja suojeltavampana. Keskeiseksi kysymykseksi tulee tällöin perusoikeuksien yleisten rajoitusperusteiden luettelo, joka sisältyy perustuslakivaltokunnan perusoikeusuudistusta koskevaan mietintöön PeVM 25/1994⁵⁴. Näitä yleisiä rajoitusperusteita ovat esimerkiksi seuraavat asiat [tiivistetysti, kirj. huom.]:

1. Perusoikeuksien rajoitusten tulee perustua eduskunnan säätämään lakiin.
2. Rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määritettyjä.
3. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä. Rajoittamisen tulee olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima.
4. Tavallisella lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen ulottuvaa rajoitusta.
5. Rajoitusten on oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Jokin perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään.
6. Perusoikeuksia rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä.
7. Rajoitukset eivät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Kohdan 2 tarkoittama tarkkarajaisuusvaatimus ja täsmällisyysvaatimus liittyvät olennaisesti perustuslain 8 §:n tarkoittamaan rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen. Tämä käsittää myös epätäsmällisyyskiellon, jonka mukaan rikostunnusmerkitöt pitää säätää mahdollisimman täsmällisiksi⁵⁵. Mikäli kansalaispartiot haluttaisiin kieltää lailla, kiello edellyttäisi täsmällisyyttä siinä suhteessa, että viranomaisille ei jäisi mahdollisuutta mielivaltaiseen lain tulkintaan. Koska kansalaispartioiden kieltäminen tarkoittaisi todennäköisesti tulkinnanvaraista lakia, se mahdollistaisi kansalaisten perusoikeuksien rajoittamisen epämääräisillä perusteilla. Tämän kaltainen laki ei vastaisi nykyaikaisen oikeusvaltion perusvaatimuksia. Kuinka poliisi kykenisi valvomaan lakia? Riskinä on, että kansalaispartioopykälää voitaisiin käyttää tulevaisuudessa myös poliittisen toiminnan rajoittamiseen tai ulkonaliikkumiskieltojen asteittaiseen luomiseen. Vaikka nykyinen hallinto lupaisi olla käyttämättä liikkumisrajoituksia, kuinka kauan hallitsijoiden hyväntahtoisuutta kestäisi? Tämän vuoksi lainsäädännöllisten takaporttien luomisessa on omanlainen problematiikka.

Kohdan 3 tarkoittama hyväksyttävyyysvaatimus edellyttää perusoikeuksien rajoittamiselta painavaa yhteiskunnallista tarvetta. Kieltäminen edellyttäisi, että voitaisiin osoittaa kansalaispartioiden aiheuttama vakava yhteiskunnallinen uhka esimerkiksi tapahtuneiden rikosten perusteella. Toistaiseksi sellaista painavaa yhteiskunnallista tarvetta ei ole, että liikkumisvapauden ytimeen tulisi puuttua kansalaispartiot kieltämällä. Sama seikka on myös todettava kohdan 5 osalta. Kansalaispartioiden kieltäminen ei mitenkään täytä suhteellisuusvaatimusta. EU:n perusoikeuksien kontekstissa rajoitusten on perustuttava yksilön omaan käyttäytymiseen ja sen on muodostettava yhteiskunnan perustavanlaatuisia etua uhkaavan vaaran, jonka on oltava todellinen ja riittävän vakava⁵⁶. Väkivallaton kansalaispartiointi ei vielä muodosta perustavanlaatuisia yhteiskunnan etua uhkaavaa vaaraa – toisin kuin esimerkiksi huono maahanmuuttopolitiikka, jonka seurauksena voi olla pysyvä turvallisuustilanteen heikkeneminen. Koska kansalaispartiointi tapahtuu muun muassa yleisillä paikoilla, ja yleisillä paikoilla liikkuminen on liikkumisvapauden ydintä, perusoikeusrajoitusten ongelmallisuus korostuu.

On lisäksi huomioitava, että poliisilla on jo olemassa mahdollisuudet puuttua kansalaispartiointiin poliisilain ja pakkokeinolain suomin valtuuksin, mikäli siihen on tarvetta. Tämän vuoksi vaatimukset kansalaispartioiden kieltämisestä näyttävät lähinnä ylireagoinnilta ja poliitikoiden osalta markkinatempulta.

Kieltämisen suhteellisuutta voidaan hahmottaa seuraavasti. Kansalaisparti-

ot ovat selkeästi reaktiota siihen, että maahanmuuton voimakas lisääntyminen on aiheuttanut muun muassa seksuaalirikollisuuden kasvua. Perusoikeusrajoitusten suunnitteleminen kantäväestöön, vaikka yleisesti tunnustettu ongelma on muualla, on selkeä osoitus epäjohtonmukaisuudesta. Olisi järkevämpää kohdistaa rajoitukset maahanmuuttoon, jotta kansalaispartioita ei enää tarvittaisi ennaltaehkäisemään rikollisuutta.

Kohdan 6 edellyttämät riittävät oikeusturvajärjestelyt herättävät myös suuren kysymysmerkin. Jos kansalaispartiot kielletäisiin, kuinka liikkumisrajoitusten kohteiksi joutuneet yksilöt voisivat hakea muutosta päätökseen? Millä perusteilla tuomioistuin ratkaisisi, onko yksittäisen kansalaisen liikkuminen ollut esimerkiksi ”rasistista”? Tämä asia tulisi käsittelemään viimeistään siinä vaiheessa, kun poliisi ryhtyisi antamaan poistumiskäsäkyä ihmisille.

Jos kansalaispartioita halutaan rajoittaa ihmisten mielipiteiden perusteella, kiello tulee törmäämään myös perustuslailliseen sananvapauteen. Tämän lisäksi kansalaispartioiden kieltäminen mielipiteen perusteella asettaisi eri poliittiset suuntaukset eriarvoiseen asemaan, mikä olisi myös ristiriidassa perustuslain 6 §:n tarkoittaman yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa.

Liikkumisvapauden rajoittaminen tulkinnanvaraisella lailla johtaisi myös tilanteeseen, jossa lainsäädäntö olisi ristiriidassa rajoitusperusteiden kohdan 7 tarkoittamien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Laillisuusperiaatteen asema on vahva, eikä siitä poikkeaminen ei ole mahdollista edes sodan tai yleisen hätätilan aikana^{57 58}.

Tammikuun 14. päivänä 2016 uutisoitiin keskustalaisten juristikansanedustajien näkemyksestä kansalaispartioiden kieltämiseen. Neljä viidestä puolueen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneesta kansanedustajasta vastasi kyselyyn. Kansanedustajien vastauksissa keskeistä oli se, että kansalaispartioiden kieltämistä pidettiin vaikeana. Kansanedustaja **Eeva-Maria Maijala** (kesk.) vastasi, että ”*on olemassa kokoontumisvapaus. On vaikea valvoa, onko partioiden nissa kyse muusta kuin kokoontumisesta.*” Kansanedustaja **Kauko Juhantalon** (kesk.) mukaan ”*turhaa eli sellaista lainsäädäntöä, jota ei voi valvoa, ei kannata tehdä*”.⁵⁹

KOHTI TURVALLISEMPAA SUOMEA

Kansalaispartioita tullaan jatkossakin seuraamaan tarkasti tiedotusvälineiden osalta, sillä ne linkittyvät ajankohtaiseen turvallisuus- ja maahanmuuttokeskusteluun. Kenties olennaisin kysymys on se, kuinka rikollisuutta saadaan ennaltaehkäistyä tehokkaasti ja kuinka kansalaisten luottamus yhteiskunnan instituutioihin saadaan palautettua.

Maahanmuuttajien yliedustus rikostilastoissa, maahanmuuttopolitiikka ja poliisin resurssipula ovat keskeisimpiä syitä, miksi kansalaispartioille on kysyntää. On tärkeää, että kansalaiset pääsevät osallistumaan turvallisuuden ylläpitämiseen yhteistyössä viranomaisten kanssa. Kansalaispartioilla on oikeuksia, mutta niin myös vastuuta. Viime kädessä kansalaispartiot kantavat itse vastuun tekemisistään. Vaikka kansalaispartiot eivät syyllistyisi omalla toiminnallaan rikoksiin, kaikenlaiset ajattelemattomat teot tullaan julkisuudessa huomioimaan erittäin näkyvästi. Jos kansalaispartiot haluavat edistää oman toimintansa hyväksyttävyyttä, kansalaispartioiden tulee noudattaa toiminnassaan erityistä tarkkuutta. Jos kansalaispartiot kykenevät moitteettomalla toiminnalla vakiinnuttamaan toimintansa paikkakunnilla, suhtautuminen kansalaispartioihin muuttuu todennäköisesti myönteisemmäksi.

Tällä hetkellä kansalaispartiot eivät ole lainsäädännön tuntemia yhteiskunnan instituutioita, jotka toimisivat virkavastuulla. Tilanne on toisin esimerkiksi poliisin osalta. Jos yhteiskunnassa koetaan kansalaispartiot tärkeiksi, mutta toisaalta pidetään mahdollisia ylilyöntejä epätoivottavana ilmiönä, on yksi ratkaisu institutionalisoida niin sanottu kansalaispartioliike. Tämä tarkoittaisi sitä, että kansalaispartioiden asema tunnustettaisiin lainsäädännöllisesti ja niille annettaisiin tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Tällöin kansalaispartio toimintaan annettaisiin muun muassa lainsäädäntö- ja voimankäyttökoulutusta. Tämän jälkeen kansalaispartiot toimisivat virkavastuulla ja toiminta tapahtuisi läheisemmässä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Kansalaispartioiden kasvu vauhdittaa myös keskustelua täydennyspoliisijärjestelmästä. Täydennyspoliisijärjestelmän kehittäminen voisi olla myös yksi keino siirtää kansalaispartiointia valvottujen instituutioiden piiriin. Mallia vapaaehtoisten hyödyntämisestä voidaan hakea esimerkiksi Virosta, jossa on ollut voimassa hyväksi todettu apupoliisijärjestelmä.

Kansalaispartioiden institutionalisointia puoltaa näkemys aktiivisesta kansalaisuudesta ja siitä, että yhteiskunnan tulee osallistaa kansalaisia yhteiskunnan kehittämiseen. Institutionalisointi voi toisaalta herättää myös epäilyksiä siitä, onko seuraavana vaiheena järjestäytymättömien kansalaispartioiden kielttäminen. Tämä taas palautuu keskusteluun yksilönvapauksista ja liikkumisva-

paudesta, jotka ovat länsimaisen yhteiskunnan kulmakiviä.

Kansalaispartiot ovat viime kädessä kuitenkin vain pieni osa suurempaa kuvaa. Turvallisuuustilanteeseen vaikuttavat niin maahanmuuttopolitiikka, poliisin määrärahat kuin yksilöiden oikeudet puolustautua oikeudettomilta hyökkäyksiltä. Maahanmuuttopolitiikan tiukentamisella ja poliisin määrärahojen turvaamisella voidaan ennaltaehkäistä maahanmuuttoon liittyviä epätoivottuja ilmiöitä.

On varsin yleisesti hyväksytty näkemys, että valtion ydintehtävänä on muun muassa ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta. Mikäli yhteiskunnallinen epävakaus kasvaa, sillä on vakavia vaikutuksia kansalaisten arkipäiväiseen elämään. On laajasti näyttöjä siitä, että länsimaihin kohdistuva voimakas humanitaarinen maahanmuutto aiheuttaa epätoivottuja lieveilmiöitä. On tärkeää, että turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä pyritään ennaltaehkäisemään syviä yhteiskunnallisia konflikteja. Merkittävin tekijä turvallisuustilanteen parantamiseksi on Suomen maahanmuuttopolitiikan tiukentaminen. Tämä tarkoittaa muun muassa kehitysmaista tulevan siirtolaisuuden rajoittamista. Ne Suomessa olevat vetovoimatekijät, joiden vuoksi humanitaarista maahanmuuttoa tapahtuu, täytyy saada minimiin. Turvapaikanhakijoille tarjottavia etuuksia tulee voimakkaasti karsia ja ylipäätään tulee miettiä kriittisesti kuinka mielekäs olemassa oleva pakolaisjärjestelmä on.

Eräs keino vaikuttaa turvallisuustilanteeseen on myös se, että vastaanotokeskuksissa oleskelevien henkilöiden liikkumista rajoitetaan, kunnes hakijoiden taustat tiedetään. Vastaanotokeskuksista on kadonnut vuosien 2015–2016 aikana noin 2500 turvapaikanhakijaa, mitä KRP:n tiedusteluosaston päällikkö **Sanna Palo** pitää isona riskinä⁶⁰.

Keskustelua on herättänyt myös europarlamentaarikko **Jussi Halla-ahon** (ps) ehdotus kaasusumutteiden lupamenettelyn keventämisestä⁶¹. Halla-aho on perustellut näkemystään sillä, että Suomen turvallisuustilanne on muuttunut. Tämän kaltainen ehdotus on perusteltu, koska lainsäädännön tulee vastata kunkin yhteiskunnallisen tilanteen vaatimuksia. Lupavapaiden kaasusumutteiden räjähdysmäinen kysyntä on eräs signaali siitä, että kansalaiset ovat huolissaan Suomen turvallisuustilanteesta⁶².

Turvallisuuustilanteessa tiedotusvälineilläkin on oma roolinsa. Median tehtävänä on tutkia, kyseenalaistaa ja kritisoida maahanmuuttopoliittisia ratkaisuja väriin katsomatta. Tällä tavoin edistetään avoimempaa sekä järkiperaisempää yhteiskunnallista päätöksentekoa. Vaikeneminen ja sensuuri käyvät lopulta itseään vastaan, sillä ihmisten tiedonhalua ei voi peittää. Siksi on toivottavaa, että

mediassa vähennettäisiin metakeskustelua maahanmuuttokeskustelusta, koska se ei juurikaan johda yhteiskuntaa kehittäviin lopputuloksiin.

Tiivistettynä Suomen sisäistä turvallisuustilannetta voidaan parantaa seuraavin keinoin:

- Tiukennetaan Suomen maahanmuuttopolitiikkaa.
- Lisätään määrärahoja poliisille ja varmistetaan, että poliisipartioita on tarpeeksi kenttätyössä.
- Tiedotetaan avoimesti myös ulkomaalaisten tekemistä rikoksista.
- Turvataan kansalaisille mahdollisuus osallistua turvallisuuden ylläpitämiseen kansalaispartioiden muodossa. Kansalaispartioinnissa pyrittävä tekemään yhteistyötä viranomaisten kanssa.
- Rajoitetaan vastaanottokeskuksissa olevien turvapaikanhakijoiden liikkumista
- Käynnistetään selvitys kaasusumutteiden lupakäytännöistä.
- Arvioidaan mediassa avoimesti erilaisia maahanmuuttopoliittisia ratkaisuja ja niiden seurauksia.

LÄHTEET

- 1 Poliisihallituksen tiedote ja tilasto (29.1.2016). Ulkomaan kansalaisten osuus rikoksesta epäiltyinä raiskauksissa ja pahoinpitelyissä on noussut - vastaanottokeskusten häiriöt teettävät poliisilla töitä. Saatavilla: https://www.poliisi.fi/tietoa_polisista/tiedotteet/1/1/ulkomaan_kansalaisten_osuus_rikoksesta_epailyina_raiskauksissa_ja_pahoinpitelyissa_on_noussut_-_vastaanottokeskusten_hairiot_teettavat_poliisilla_toita_44006
- 2 Keskiuomalainen (4.4.2016). Poikkeuskesä edessä: Turvapaikanhakijoita Suomessa enemmän kuin koskaan aiemmin. Saatavilla: <http://www.ksml.fi/kotimaa/Poikkeuskes%C3%A4-edess%C3%A4-Turvapaikanhakijoita-Suomessa-enemm%C3%A4n-kuin-koskaan-aiemmin/752182>
- 3 Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) mielipidetutkimus 2015. Saatavilla: http://www.defmin.fi/files/3338/MTS_mielipidetutkimus_15_raportti_suomeksi.pdf
- 4 MTV Uutiset (20.11.2015). Turvapaikanhakijatilanne huolettaa suomalaisia – yli 80 prosenttia kokee turvallisuuden heikentyvän. Saatavilla: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/turvapaikanhakijatilanne-huolettaa-suomalaisia-81-prosenttia-kokee-turvallisuuden-heikentyvan/5569652>
- 5 Poliisihallituksen tiedote. Petosten ja seksuaalirikosten määrät ovat nousseet. Saatavilla: https://www.poliisi.fi/uutiskaruselli/10/petosten_ja_seksuaalirikosten_maarat_ovat_nousseet_46745
- 6 Laitinen, Kari; Jukarainen, Pirjo & Boberg, Henrik (2016). Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle. Julkaisussa Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 7/2016. Saatavilla: http://tietokayttoon.fi/documents/10616/2009122/7_2016_Maahanmuutto+ja+turvallisuus_paivitetty.pdf/7fedab16-e87f-403c-9f87-833b4aabc5ad?version=1.0
- 7 Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (2014). Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä. Julkaisussa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 265.
- 8 Mts. 31
- 9 Mts. 32
- 10 Mts. 27
- 11 Mts. 34
- 12 BBC News (7.1.2016). Cologne sex attacks 'require police rethink'. Saatavilla: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35248601>
- 13 Damien McGuinness (27.1.2016). Russia steps into Berlin 'rape' storm claiming German cover-up. Julkaistu sivustolla BBC News – Inside Europe Blog. Saatavilla: <http://www.bbc.com/news/blogs-eu-35413134>
- 14 Helsingin Uutiset (10.1.2016). Poliisipäällikkö antaa "tulitukea" alaiselleen: "Laaja seksuaalinen häirintä on uusi ilmiö". Saatavilla: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/353654-poliisipaallikko-antaa-tulitukea-alaiselleen-laaja-seksuaalinen-hairinta-on-uusi>
- 15 Länsiväylä (30.11.2015). Turvasumutinten kysyntä räjähti – Kouluttaja: "Kiltti tyttö" -ajattelu pitää unohtaa. Saatavilla: <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/342288-turvasumutinten-kysynta-rajahhti-kouluttaja-kiltti-tytto-ajattelu-pitaa-unohtaa>
- 16 Laitinen, Kari; Jukarainen, Pirjo & Boberg, Henrik (2016). Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle. Sivu 135. Julkaisussa Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 7/2016. Saatavilla: http://tietokayttoon.fi/documents/10616/2009122/7_2016_Maahanmuutto+ja+turvallisuus_paivitetty.pdf/7fedab16-e87f-403c-9f87-833b4aabc5ad?version=1.0

- 17 Mts. 127
- 18 Mts. 62
- 19 Mts. 70
- 20 Mts. 100
- 21 Verkko uutiset (17.5.2016): IS: Vaarallinen ilmiö Suomeenkin - palomiehet varautuvat kiviteeseen. Saatavilla: <http://www.verkkouutiset.fi/kotimaa/palomiehet-50544>
- 22 Sisäministeriö (2016). Suomen kansallinen riskiarvio 2015. Saatavilla: <https://www.intermin.fi/julkaisu/032016>
- 23 Mts. 86
- 24 Iltalehti (21.9.2015). "Resurssimme eivät enää riitä" - Poliisi pyysi armeijan apuun. Saatavilla: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015092120394373_uu.shtml
- 25 Talouselämä (2.12.2015). Poliisijärjestö varoittaa vastaanottokeskuksista - "Tietoon on tullut tilanne, jossa...". Saatavilla: <http://www.talouselama.fi/uutiset/poliisijarjesto-varoittaa-vastaanottokeskuksista-tietoon-on-tullut-tilanne-jossa-6093292>
- 26 Helsingin Sanomat (22.1.2016). Puolustusministeri: Poliisin resurssit ovat riittämättömät. Saatavilla: <http://www.hs.fi/maakirjoitukset/a1453351811688>
- 27 Sisäministeriön mediatiedote (21.12.2015). Lakimuutos toisi järjestyksenvalvojat turvaamaan järjestystä vastaanottokeskuksiin. Saatavilla: https://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/poliisitoimi/1/0/lakimuutos_toisi_jarjestyksenvalvojat_turvaamaan_jarjestysta_vastaanottokeskuksiin_64527
- 28 Yle Uutiset (11.4.2014). Hallinnon turpoaminen vei poliisin voimavarat, väittää uudistuksia selvittänyt tutkija. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/hallinnon_turpoaminen_vei_poliisin_voimavarat_vaittaa_uudistuksia_selvittany_tutkija/7187138
- 29 Suomen Uutiset (9.4.2015). Poliisin resurssit riittävät enää palojen sammuttelemiseen. Saatavilla: <https://www.suomenuutiset.fi/poliisin-resurssit-riittavat-ena-palojen-sammuttelemiseen/>
- 30 Turun Sanomat (27.7.2014). Lounais-Suomen poliisi nosti kädet pystyyn - rahheet eivät riitä. Saatavilla: <http://www.ts.fi/uutiset/turun+seutu/657166/LounaisSuomen+poliisi+nosti+kadet+pystyyn++rahheet+eivat+riita>
- 31 Suomen Poliisijärjestöjen Liitto. Meitä on liian vähän. Saatavilla: http://www.spj.fi/viestinta/kampanjat/meita_on_liian_vahan
- 32 Iltasanomat (18.5.2016):HS: Selonteossa poliisien määrä vähenee ensi vuonna. Saatavissa: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-2000001181128.html>
- 33 Iltasanomat (28.1.2016). HS: 16 poliisiasemaa voidaan lakkauttaa – myös Kisahallin putka liipaisimella. Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-2000001108310.html>
- 34 Laitinen, Kari; Jukarainen, Pirjo & Boberg, Henrik (2016). Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle. Sivu 27. Julkaisussa Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 7/2016. Saatavilla: http://tietokayttoon.fi/documents/10616/20091227_2016_Maahanmuutto+ja+turvallisuus_paivitetty.pdf/7fedab16-e87f-403c-9f87-833b4aabc5ad?version=1.0
- 35 Suomen Perusta -ajatuspaja. Turvapaikanhakijoiden työllistymisestä. Saatavilla: <http://www.suomenperusta.fi/ajatus/turvapaikanhakijoiden-tyollistymisesta/>
- 36 Yle Uutiset (12.1.2016). Pääministeri Sipilä katupartioista: Keskustelu saanut liian suuret mittasuhteet. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/paaministeri_sipila_katupartioista_keskustelu_saanut_liian_suuret_mittasuhteet/8588022

- 37 Yle Uutiset (13.1.2016). Sipilä tuomitsi ulkomaalaisvastaiset katupartiot: "Niitä ei tarvita". Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/sipila_tuomitsi_ulkomaalaisvastaiset_katupartiot_niita_ei_tarvita/8591663
- 38 Yle Uutiset (12.1.2016). Ulkoministeri Timo Soini katupartioista: "Mitään tunnuksia ei tarvitse olla". Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/ulkoministeri_timo_soini_katupartioista_mitaan_tunnuksia_ei_tarvitse_olla/8589849
- 39 Yle Uutiset (13.1.2016). Stubb: Hallitus keskustelee katupartioiden kieltämisestä. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/stubb_hallitus_keskustelee_katupartioiden_kieltamisesta/8592151
- 40 Yle Uutiset (1.10.2015). Halikon katupartio aikoo seurata tarkasti turvapaikanhakijoita. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/halikon_katupartio_aikoo_seurata_tarkasti_turvapaikanhakijoita/8347384
- 41 Yle Uutiset (10.12.2015). Poliisi suhtautuu jyrkän kielteisesti Porissa suunniteltuun katupartiointiin. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/poliisi_suhtautuu_jyrkan_kielteisesti_porissa_suunniteltuun_katupartiointiin/8519580
- 42 Poliisihallituksen tiedote (5.1.2016). Katupartiointi ei anna ylimääräisiä oikeuksia puuttua toisten ihmisten tekemisiin. Saatavilla: https://www.poliisi.fi/poliisihallitus/tiedotteet/1/0/katupartiointi_ei_anna_ylimaaraisia_oikeuksia_puuttua_toisten_ihmisten_tekemisiin_43169
- 43 Etelä-Suomen Sanomat (5.1.2016). Suomen Kuvalehti: Orpo pettyi poliisien tiedotteeseen katupartioista. Saatavilla: <http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/2016/01/05/suomen-kuvalehti-orpo-pettyi-poliisin-tiedotteeseen-katupartioista>
- 44 Iltä-Sanomat (5.1.2016). Poliisiyljohtajan kanta katupartioista ymmärrettiin heti väärin: "En ole sanonut, että Kolehmainen hyväksyy natsipartiot". Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-200001061585.html>
- 45 Iltä-Sanomat (9.1.2016). Katupartiot: hyvä vai huono asia? Näin poliisikansanedustajat vastasivat. Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-200001063306.html>
- 46 Suomen Kuvalehti (14.1.2016). Joka neljäs suomalainen kannattaa katupartioita. Saatavilla: <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/joka-neljas-suomalainen-kannattaa-katupartioita/>
- 47 Iltalehti (17.1.2016). Enemmistö kansasta sallisi katupartiot. Saatavilla: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016011720971400_uu.shtml
- 48 MTV Uutiset (17.1.2016). MTV:n kysely: Lähes 40 prosenttia hyväksyy katupartiot – kolmannes ei luota poliisin turvaan. Saatavilla: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/kysely-lahes-40-prosenttia-hyvakssyy-katupartiot-kolmannes-ei-luota-poliisin-turvaan/5694074>
- 49 Suomen Uutiset (11.1.2016). PS-Nuoret: On järjenvastaista vaatia katupartioiden kieltämistä. Saatavilla: <https://www.suomenuutiset.fi/ps-nuoret-on-jarjenvastaista-vaatia-katupartioiden-kieltamista/>
- 50 Itä-Suomen Vasemmistonuorten kannanotto (19.1.2016). Katupartiot eivät kuulu Suomeen. Saatavilla: <http://vasemmistonuoret.fi/ita-suomi/2016/01/19/ita-suomen-vasemmistonuoret-katupartiot-eivat-kuulu-suomeen/>
- 51 Viljanen, Veli-Pekka (2001). Perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Helsinki: WSOY lakitieto. Sivu 30.
- 52 Kansan Uutiset (13.5.2016): Odinin soturit pois kaduilta? Puolue kieltämässä väkivaltaisia katupartioita. Saatavilla: <http://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3544432-odinin-soturit-pois-kaduilta-puolue-kieltamassa-vakivaltaisia-katupartioita>
- 53 Yle Uutiset (13.1.2016). Professorit: Laissa ei estettä rasististen katupartioiden kieltämiselle. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/proffessorit_laissa_ei_estetta_rasististen_katupartioiden_kieltamiselle/8593402
- 54 PeVM 25/1994 vp., 4–5.
- 55 Viljanen, Veli-Pekka (2001). Perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Helsinki: WSOY lakitieto. Sivu 119.
- 56 Nieminen, Liisa (toim.) (2001). Perusoikeudet EU:ssa. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus. Sivut 161–162.

- 57 Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (8/1976). 4 artiklan 2 kohta.
- 58 Euroopan ihmisoikeussopimus (63/1999). 15 artiklan 2 kohta.
- 59 Suomenmaa (14.1.2016). Keskustan juristikansanedustajat katupartioista: Vaikea lailla kieltää. Saatavilla: <http://www.suomenmaa.fi/?app=NeoDirect&com=6/3/71520/33e9d6bf88>
- 60 MTV Uutiset (14.5.2016). Vastaanottokeskuksista kadonnut noin 2 500 turvapaikanhakijaa - KRP:n tiedustelupomo: "Iso riski". Saatavilla: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/vastaanottokeskuksista-kadonnut-noin-2500-turvapaikanhakijaa-krp-n-tiedustelupomo-iso-riski/5892318>
- 61 MTV Uutiset (20.1.2016). Halla-aho: Kaasusumuttimien lupaehjoja löyemmiksi. Saatavilla: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/halla-aho-kaasusumuttimien-lupaehjoja-loyemmiksi/5698956>
- 62 Helsingin Uutiset (30.11.2015). Turvasumutinten kysyntä räjähti – Kouluttaja: "Kiltti tyttö" -ajattelu pitää unohtaa. Saatavilla: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/342288-turvasumutinten-kysynta-rajahiti-kouluttaja-kiltti-tytto-ajattelu-pitaa-unohtaa>

SUOMEN PERUSTA -AJATUSPAJAN JULKAISUJA

Miten euroalue kehittyy? (2013)

Euro vai ei? – Eurokriisi ja Suomen vaihtoehdot (2013)

Kunnat kuntoon! – Puheenvuoroja kuntien ongelmista ja mahdollisuuksista (2014)

Kohti parempaa Eurooppaa (2014)

Suomen talous ja talouspolitiikan linja – Miten Suomi saadaan uudelleen nousuun? (2014)

Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu – Suomenkielisten näkökulma kielipolitiikkaan (2014)

Venäjä: uhka vai mahdollisuus? – Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta (2014)

Kansankodin kuolinvuoteella - Ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto (2015)

Liberaalin dilemma – Monikulttuurisuus ja vapaa yhteiskunta (2015)

Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous – Osa 1:
Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot (2015)

Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media (2015)

Siirtolaiskriisi – puheenvuoroja muuttoliikkeen syistä ja seurauksista (2015)

Euroopan talous- ja rahaliiton tulevaisuus –
onko euro pelastettavissa? (2016)

Turvallisuus uhattuna –
Maahanmuutto, turvallisuustilanne ja kansalaispartiot (2016)

Ulkomaalaisten määrän kasvun myötä suomalaisten turvallisuudentunne on laskenut merkittävästi. Etenkin pelko katujen ja muiden julkisten tilojen turvattomuudesta on kasvanut johtuen tiettyjen ulkomaalaisryhmien yli-edustuksesta väkivalta- ja seksuaalirikoksissa. Poliisin kamppaillessa riittävästä resursseista, on samaan aikaan käyty keskustelua siitä, mikä rooli vapaaehtoisilla kansalaispartioilla on syntyneen turvallisuustyhjiön täyttämässä.

Tässä YTK Aleksin Hernesniemen kirjoittamassa raportissa pohditaan maahanmuuttajien rikollisuuteen ja poliisin resursseihin liittyviä kysymyksiä sekä sitä, minkälaisia näkökulmia liittyy paljon puhuttuun kysymykseen vapaaehtoisten kansalaispartioiden perustamisesta tai niiden kieltämisestä. Raportissa nostetaan myös esiin ehdotuksia yleisen turvallisuuden parantamiseksi.

Aleksi Hernesniemi on valtio-oppia Jyväskylän yliopistossa opiskeleva yhteiskuntatieteiden kandidaatti. Hernesniemi on Kannuksen kaupunginvaltuuston jäsen ja osallistuu aktiivisesti maahanmuutosta ja turvallisuudesta käytävään keskusteluun.

SUOMEN PERUSTA

Suomen Perusta -ajatuspaja
Yrjönkatu 10 B 25 • 00120 HELSINKI
www.suomenperusta.fi